

časáček

časopis obce Dolany u Jaroměře

Čáslavky

Dolany

Krabčice

Sebuč

Svinišťany

Slovo starosty

Vážení a milí spoluobčané,

když jsem přemýšlel, kde začít dnešní slovo, vzpomněl jsem si na jeden Dalajlámův citát, který jsem měl napsaný v deníku, když jsem trempoval. Když se ptali Dalajlámy, co ho na lidech a lidskosti nejvíc překvapuje, odpověděl: „Lidé“. „Protože obětují zdraví, aby vydělali peníze, potom obětují peníze, aby znovu získali zdraví, potom se tak znepokojují minulostí a budoucností, že si neužívají přítomnosti, a... tak nežijí ani v přítomnosti, ani v budoucnosti. A žijí tak, jakoby neměli nikdy zemřít, a potom zemřou bez toho, aby předtím žili.“ Pokaždé, když si tento citát čtu, tak mě napadají další myšlenky, které se vztahují k současnosti.

Zdraví, o kterém se v citátu mluví, je totiž nyní téma nás všech. Uvědomujeme si, jak jsme zranitelní a zároveň zjišťujeme, jak málo stačí a naše životy nabírají jiný směr. Přejme si, ať tuto dobu přečkáme společně silní, a ne jednotlivě rozdělení. Mou snahou je, aby se lidé nerozdělovali, ale naopak spojovali. Nenechme se vmanipulovat médii

do škatulek, které nás rozdělují a které mnohdy slouží zájmům úzké skupiny lidí k vyvolávání strachu a negativních pocitů. Ukažme, že dokážeme držet spolu nejen při vítězném tažení na mistrovství světa v hokeji nebo turnajích. Věřím, že tuhle dobu společně zvládneme a bude pro nás poučením, které přijmeme s pokorou. Začneme se znovu radovat z maličkostí všedních dnů. Je to na každém z nás. Život se ale nezastavil a ani nesmí zastavit. Proto pojďme nyní k veselejším příběhům z adventních dní.

Na první adventní neděli jsme již tradičně rozsvítili naše vánoční stromčky a vánoční výzdobu, kterou jsme pro vás společně připravili s dobrovolníky z jednotlivých obcí. Potěšilo mě, kolik z vás na rozsvícení stromů dorazilo. Radost ze sousedského setkání byla znát na vás všech. Jsem rád, že Mikuláš s čertem a andělem dodržují tradice a umírňují nezbedné děti. Vánoční čas se prostě nedá přehlédnout. A přání „hlavně zdraví“ už nezní tak běžně, ale je v něm cítit upřímnost přání, aby to tak bylo.

Zimní číslo Časáčku vám také přináší jedno malé překvapení v podobě papírového betlému, který stojí v Časlavkách. Děkuji svému synovi Jurovi za práci a trpělivost, kterou si dal s jeho focením a následnou grafickou přípravou pro tisk. A vám přeji, aby vám dělal radost.

autor: Jiří Plšek ml.

Přání do nového roku

Blíží se konec roku a s ním mnoho bilancí a přání do roku nového. Já nám všem ze srdce přeji, ať jsou poslední chvíle tohoto roku pro nás co nejklidnější. Ať je strávíme v pohodě se svými blízkými a alespoň na chvíli všichni zapomeneme na negativní věci kolem nás. Přeji nám všem pevné zdraví a mnoho štěstí do konce roku 2021 a po celý rok 2022. Jaký bude nový rok záleží na každém z nás.

Dovolte mi poděkovat rodině a hlavně mé ženě Šárce za trpělivost, podporu a toleranci. Mnohdy je to o čase, který bych měl trávit s rodinou, kamarády nebo kmenem, ale místo toho mnoho večerů a víkendů věnuji tento čas práci a řešení problémů, které aktuálně nastanou. Tak mi dovolte si popřát více času na rodinu, kamarády, kmen a na odpočinek. Ať mám

více sil a energie do roku 2022, ať mohu zastávat funkci starosty Obce co nejlépe.

Vám všem také přeji, abyste měli více času sami na sebe a své rodiny. Proto si nezapomeňte přát nějaké to tajné přání...

Jiří Plšek - starosta Obce Dolany

Slovo šéfredaktorky časopisu

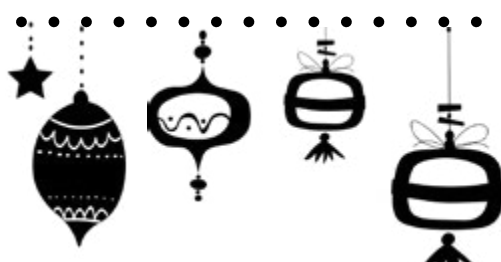
Vážené čtenářky, vážení čtenáři Časáčku,

v posledním čísle letošního kalendářního roku vám přinášíme zajímavé články a příspěvky tak širokého spektra, že věříme, že si každý z vás v časopise nalezne „to jeho“ a přečte si o tom, co ho zajímá. My všichni v redakční radě z vašich příspěvků máme radost a děkujeme!

Vánoční čas je opět zde, na návších jednotlivých částí naší Obce se rozsvítily adventní stromy a vy, jejich obyvatelé, jste si vzájemně popřáli klidné svátky a hlavně pevné zdraví. Náves v Čáslavkách opět zdobí překrásný betlém, ve Sviníšťanech před pomníkem hrdě stojí sněhulák vyrobený panem Andrejsem. Přeji vám, aby jednotlivé adventní stromy v obcích, betlém i sněhulák potěšily vaše srdce a na kratinkou chvíli jste se ve vzpomínkách přenesli do doby kouzelného dětství a kouzelných vánočních chvil se svými drahými, kteří již možná nejsou zde s vámi. Vždyť po dlouhých měsících koronavirových opatření a všech obtíží, které se staly každodenností, si zasloužíme prožít pocit hřejivého obyčejného lidského štěstí.

Přeji vám všem klidný konec roku 2021, hodně zdraví do dalších dvanácti měsíců a šťastné vykročení do roku 2022!

Blanka Dvořáčková

Kam a kdy zasílat své příspěvky

Své příspěvky, fotografie o dění v obci či akci můžete zasílat do Časáčku na adresu: zpravodaj@dolany-na.cz nebo psané rukou předat šéfredaktorce časopisu.

Pro dodání příspěvků dodržujte, prosím, níže uvedené termíny. Pro 1/2022 se jedná o termín 18. 3., pro 2/2022 je termín 17. 6., 3/2022 se bude uzavírat 16. 9. a pro zimní číslo 4/2021 se jedná o 9. 12. 2021. Články po termínu uzávěrky budou vytištěny až v čísle následujícím.

*Jménem redakční rady vám děkuje
Blanka Dvořáčková a Lenka Piechová.*

Časopis číslo 4/2021 byl vydán 18. 12. 2021

Autoři a zdroje textového/obrazového materiálu

Autoři textů, fotografií či obrazového materiálu jsou uvedeny pod jednotlivými články. Pokud byly pro článek využity zdroje, jsou taktéž uvedeny pod článkem. Neoznačený ilustrativní obrazový materiál je čerpán z webové stránky Pixabay. Jedná se o mezinárodní stránku pro publikování fotek, vektorů či ilustrací, které je možné využívat zdarma a bez autorského odkazu.

Redakce časopisu

Šéfredaktor: PaedDr. Blanka Dvořáčková

Redakční rada: Lucie Kudrnáčová, Veronika Lemberková,
Mgr. Lenka Piechová, Jiří Plšek, Olga Procházková
Grafické zpracování: Mgr. Lenka Piechová

Kontakt: zpravodaj@dolany-na.cz nebo adresa:
Obec Dolany, Dolany 32, Dolany 552 01

Tisk: Tiskárna Design-Print, Žižkova 816, Náchod

Časopis vydává obec Dolany. Čtvrtletník. Zdarma.

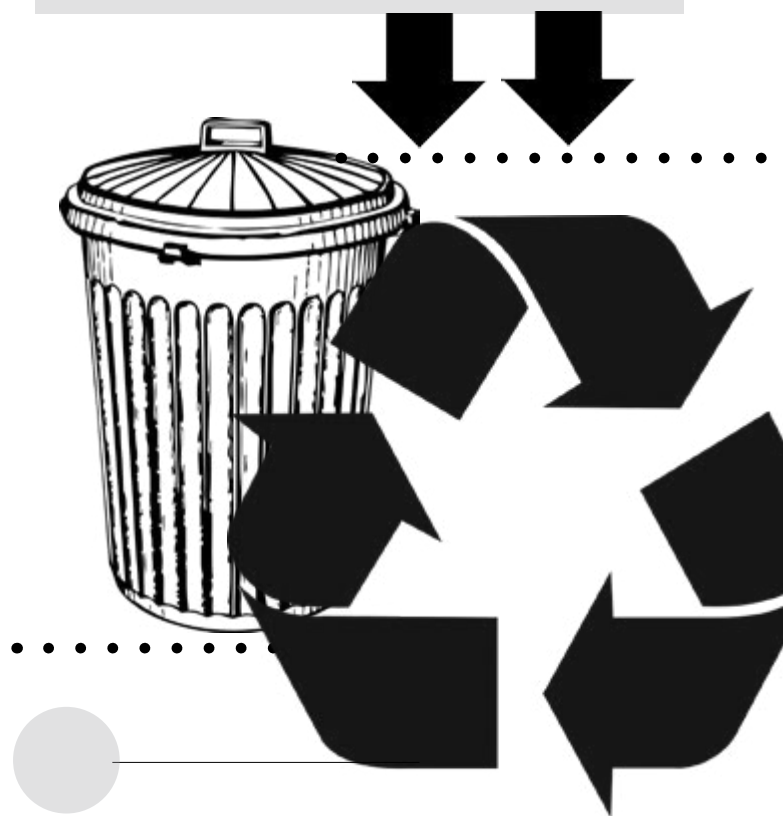
Změna v placení poplatku za popelnice

Nová legislativa přinesla změnu, kterou musela obec akceptovat a věřte, že nás změna celkového systému placení za komunální odpad netěší. **Od nového roku nebudete platit za popelnici,** ale za celkový systém likvidace odpadu jednotnou a celkovou cenu na rok. Poplatníkem bude fyzická osoba přihlášená v obci nebo vlastník domu pro rekreaci, ve které není přihlášená žádná fyzická osoba a která je umístěna na území obce. Abychom nezatížili náklady na domácnost, rozhodlo ZO cenu stanovit ve výši **400 Kč na osobu a rok.** Což je třikrát méně, než nám umožňuje zákon. Při této ceně bude obec dotovat 220 tisíc ročně.

Důležité je, abychom pochopili, kam státní politika směřuje. Jejím záměrem je snížit množství odpadu na skládkách, proto stanovila poplatek za ukládání odpadu. Tento poplatek činí 500 Kč za uloženou tunu komunálního odpadu za podmínek, že bude průměr na občana v dané obci vycházet do 190 kg. Tento průměr bude každým rokem (až do roku 2029) klesat na 120 kg. Pokud však bude průměrná váha odpadu vyšší než stanovený limit, celková cena za uložený odpad na skládce bude stát v roce 2022 800 Kč, ale v roce 2029 to bude až 1 850 Kč za tunu.

Cílem tedy je, abychom nepřekročili daný limit a nebyli jsme nuceni zvýšit poplatky za odpady. Proto je důležité, abychom odpad nadále třídili.

400 Kč na rok a osobu

Svoz popelnic v roce 2022 bude probíhat každých čtrnáct dní, tedy každý lichý týden. Svozovým dnem zůstává úterý od 6 do 22 hod, proto je nejvhodnější připravit popelnici k vývozu v pondělí večer.

Věřím, že vás tento systém neodradí od třídění odpadu. Bude naším společným cílem vyprodukovat co nejméně odpadu, který bude končit na skládce.

Jelikož se jedná o místní poplatek dle Vyhlášky obce Dolany č.1/2021 o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství je **povinný** nejen pro všechny fyzické osoby ale i pro vlastníky nemovitých věcí zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci.

Placení poplatků bude probíhat v úřední hodiny, vždy v pondělí a středu na OU v Dolanech. Nejzazší termín pro zaplacení poplatků za rok 2022 je 23. 2. Případné dotazy směřujte na starostu obce.

text Jiří Plšek
obrazový materiál: www.ekokom.cz

Archeologické nálezy z katastru obce Čáslavky

Archeologický výzkum na katastru obce Čáslavky probíhal od července do října roku 2021, výzkum na území tohoto katastru proběhl v souvislosti se záchranným archeologickým výzkumem v trase budoucího obchvatu Jaroměře I/33. Archeologický výzkum zde zachytil několik časových období ranou dobu železnou (doba halštatská 800 – 450 př. Kr.), mladší dobu železnou (doba laténská 450 – 50 př. Kr.) a mladší až pozdní dobu hradištní 12. – 13. stol. n. l.

Starší době železné patří nálezy několika sídlištních jam, které mohly sloužit jako sklípky pro uskladnění zásob a byly součástí sídliště, kde lidé bydleli.

Z mladší doby železné pochází sídliště, které je reprezentováno pěti zahloubenými chatami. Takovéto chaty jsou pro sídliště mladší doby železné typické, buď sloužily k bydlení, nebo jde o dílny, nebo sklady. Domníváme se, že na čáslavském sídlišti byly zastoupeny všechny tři typy, jsou zde chaty s rovnou podlahou s kůly v kratších stranách, které nesly střechu, dále se vyskytla chata, pod jejíž podlahou se nacházely sklípky pro skladování zásob a chata, v níž se nacházela pec pro vypalování keramických nádob. Na otázku, zda sklípky a pec fungovaly současně s chatou, nám v budoucnu dají odpověď přírodovědné analýzy.

⋮ Obr. 1: Pohled na vykopanou chatu z mladší doby železné, obytného charakteru, jámy po kůlech v kratších stranách jsou pozůstatkem zastřešení.

⋮ Obr. 2: Pohled na „sklípky“ v chatě. Jde vidět dno chaty a zásobní jámy pod ní.

Nejvzácnější nález v této lokalitě

K období mladší doby železné také náleží zřejmě nejvzácnější nález z této lokality, kterým je dvoukomorová vertikální pec s podpěrným středovým pilířem. Takováto pec se skládala/skládá se dvou jam (komor) v jedné jámě se zatápí a do druhé je vháněn horký vzduch a probíhá zde výpal keramických nádob. V této byl právě středový pilíř, který podpíral hliněný rošt s průduchy, kterými proudil žár, na tomto roštu byly vyskládány nádoby. Pec se stavěla tak, že se z jílové hlíny pravděpodobně vybudovala celá konstrukce, rošt se podepřel dřevěnými sloupky, které trčely z otvorů, zapálil se oheň, pec se tím vytvrdila a pak se v ní daly vypalovat nádoby. Pec ještě byla překryta kopulí, která udržovala teplotu výpalu, jenž dosahoval 800 až tisíc stupňů Celsia. Tento typ pece se k nám dostává z prostředí starověkého Řecka do oblasti Podunají a odtud dále na sever. Teplota výpalu se v těchto pecích pohybuje od 800 – 1000°C.

Další pece z této lokality pak patří do pozdějšího a posledně jmenovaného období 12. – 13. stol. Jde o prosté jámové pece pro vypalování keramiky.

Zajímavým zjištěním patřícím tomuto období je existence mocné vrstvy zeminy, která se zde ukládala do údolí, ať už za působení erozí, splachových dešťů, ale také působením člověka. V ní se objevují archeologické objekty předběžně datované do pozdně hradištního období ve třech výškových úrovních této uložené vrstvy. Čili je možné, že takto mocná vrstva se ukládala pouhých sto let, na základě této myšlenky čekáme na její potvrzení přírodovědnými metodami, absolutní datací. Tyto nám dají odpověď na vztah člověka a přírody v tomto historickém období.

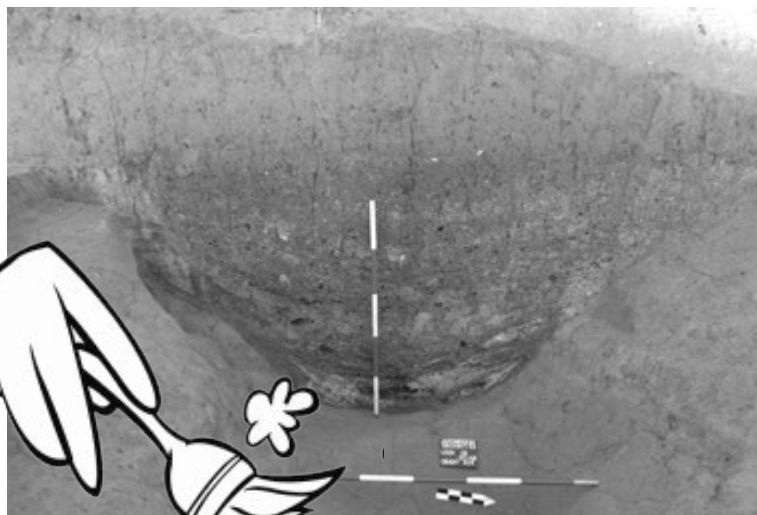
text Mgr. Sylva Tichá Bambasová
(Univerzita Hradec Králové), foto L. Hájek (archiv UHK)

⋯ Obr. 3: Pohled na vertikální dvoukomorovou pec na výpal keramických nádob se středovým pilířem.

⋯ Obr. 4: Řez jámovou pecí z 12. – 13. století, u dna můžeme vidět popelovitou vrstvu topeniště.

⋯ Obr. 5: Pohled na mocnou kulturní vrstvu.

Tříkrálová sbírka roku 2022

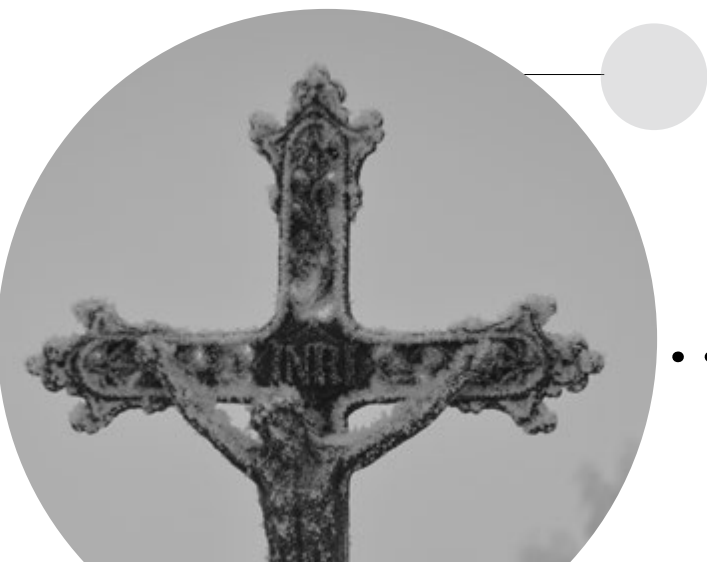
Tříkrálovou sbírku pořádá již 22. rokem Charita Česká republika na pomoc lidem v nouzi u nás i v zahraničí. Tato největší celorepubliková sbírka je v souladu s platnými právními předpisy. Bude-li možné koledovat s pokladničkami, budou dodržena všechna nařízení, aby nedošlo k ohrožení zdraví dárců a koledníků. Jmenované předpisy ukládají Charitám povinnost zajistit zapečetění a rozpečetění sbírkových pokladniček na obci. Všechny pokladničky budou mít na pečeti razítko obce a budou opatřena na boku samolepkou s červeným charitním logem.

Sbírka samotná je vyhlášena v termínu 1. – 16. ledna 2022. Bude-li dovolena koleda od domu k domu, chodili by koledníci v Dolanech a Čáslavkách v sobotu 8. ledna (v neděli 9. ledna v kostelích). Pokud covidová situace nedovolí a nebude dovolena koleda od domu k domu, chodili by koledníci v Dolanech a jejich místních částech (Dolany, Čáslavky, Svinišťany v sobotu 8. ledna). Za předpokladu, že se koleda neuskuteční, nebo Vás koledníci nezastihnou doma a chtěli byste přispět, pokladnička bude umístěna na Obecním úřadě. Tam by pak mohla být do 16. 1. 2022.

text Jiří Plšek

Hrobová místa na hřbitově v Dolanech

Upozornění všem uživatelům hrobových míst na místním hřbitově, smlouvy a platby se budou platit až od března 2022 se splatností do června 2022.

Cena byla stanovena na základě usnesení č. 5 ze zasedání č. IV/2021 Zastupitelstva obce Dolany ze dne 13. 10. 2021. Poplatek za služby související s velikostí hrobového místa činí 50,- Kč ročně za 1 m². Smlouvy se budou uzavírat na dobu 10 let od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022.

text a foto Jiří Plšek

Naši oslavenci

Protože náš Časáček vyšel před koncem září, vracím se ještě do září, abych popřála **paní Ludmile Brusnické z Dolan** k jejím 80. narozeninám všechno nejlepší. V měsíci říjnu oslavila své krásné 75. narozeniny **paní Vlasta Syrovátková z Čáslavek**, které přeji také všechno nejlepší, hlavně pevné zdraví a pohodu.

Prosinec byl oslavným měsícem pro **paní Margitu Rýdlovou z Dolan**, která oslavila své 75. narozeniny a **paní Růženu Vrzákovou z Krabčic**, jež oslavila 80. narozeniny. Oběma oslavenkyním taktéž přeji hlavně pevné zdraví, štěstí, klid a pohodu.

A také využiji této příležitosti, abych mohla popřát nejen oslavencům a jubilantům, ale všem našim občanům, aby prožili krásné, veselé a pohodové vánoční svátky. Do nového roku 2022 přeji všem horu zdraví, kopec lásky, hromadu štěstí, kupu veselí a pohody. Prostě se mějte všichni fajn.

Za Obec Dolany
Veronika Lemberková

z p á t k y d o l a v i c

Ve školce začal další rok plný nápadů, aktivit a her

Navzdory všem událostem, které ovlivňují téměř každého z nás, se od září tohoto roku mohly děti z mateřské školy těšit bohatému programu, který byl proti jakýmkoliv vládním opatřením téměř imunní. Pravda - byla zrušena dvě divadelní představení v Jaroměři, na která jsme se s dětmi chystali, ale to nevadí. V lednu přijede loutkové divadlo přímo k nám do mateřské školy a děti tak nebudou ochuzeny o další kulturní zážitek.

V září se děti těšily z posledních záchvěvů léta a z nových odrážedel a koloběžek. Vydal se spolu s dětmi ze základní školy do ZOO ve Dvoře Králové nad Labem, kde zažily příjemně strávené dopoledne. Dalším uskutečněným výletem se stala návštěva lesoparku Voklik v Týništi nad Orlicí, ve kterém se děti za pomoci průvodkyně dozvěděly plno zajímavých informací ze světa ptáků, hmyzu a přírody obecně. V říjnu a listopadu některé děti sebraly odvahu a rozhodly se přihlásit na kurz bruslení, který se konal na ledním stadionu v Náchodě. Všechny děti kurz zdárně dokončily a mohly si tak domů odnést zasloužený diplom.

Bruslíš, bruslím, bruslíme...

V průběhu uplynulých měsíců naši mateřskou školu poctilo návštěvou mnoho lektorů či odborníků, kteří dětem předali vědomosti a část svého umu. Děti se učily pracovat s keramickou hlinou, ze které si vyráběly svícny. S odborníkem z Malé technické univerzity zabrouzdaly do technických oborů, kdy se v roli archeologů, vodohospodářů či elektrikářů učily např. čistit vodu, pracovat s archeologickým štětcem, rozvádět elektrické dráty po obvodu stavebnice... Velmi milým zpestřením se stala návštěva pana policisty, který děti hravou a zábavnou formou poučil o bezpečném chování v blízkosti pozemní komunikace, při jízdě na jízdním kole, při jízdě v automobilu apod. Děti bez jakéhokoliv zaváhání přijaly nabídku pana policisty vyzkoušet si policejní oblečení či spuštění sirény v policejním voze.

Děti mezi odborníky aneb jak se na chvíli stát...

Kromě výše zmíněného zažívají děti plno (snad) zajímavých a (doufám, že) užitečných okamžiků každý den v mateřské škole. Letos jsme stihly udělat ovocný salát, zeleninové jednohubky, hranolky, upéct svatomartinské rohlíčky, vánoční perníčky a vanilkové rohlíčky. Nic z toho by nebylo možné bez spolupráce milého a ochotného personálu ve školní jídelně. Děti se učily zpívat písně, recitovat básně, a nebo třeba tančit mazurku. Zkrátka to, co se děti ve školce běžně učí. Nejednou jsme také navštívili místní les a vydali se na obhlídku čáslavského betlému, který nám připomněl rychle se blížící Vánoce.

Na začátku tohoto mého vzpomínání jsem zmiňovala relativní imunitu naší školky proti vládním opatřením. Opomenula jsem však, že stejně jako loni došlo ke zrušení vánoční besídky, která se tradičně koná v Kulturním domě v Dolanech. I s tímto faktem jsme si poradili a rozhodli jsme se krásné prožití vánočních svátků popřát rodičům a příbuzným dětí z naší školky formou krátkého videa.

A vám, čtenářům Časáčku, přejeme příjemné prožití Vánoc a šťastný vstup do nové roku taktéž. Třeba si k vám zmiňované video také najde cestu...

..... text a foto Barbora Syrovátková

Halloweenská strašidelná stezka v Krabčicích

Sobotní večer 30. 10. se v Krabčicích nesl v duchu Halloweenských oslav – pro děti jsme uspořádali strašidelnou stezku odvahy. Pro tento večer se Krabčicemi nesl od lesa křik dětí doprovázený strašidelnými zvukovými efekty místy střídáný smíchem či výkřiky „živých strašidel“.

Původně byla tato stezka brána jako první oťukávací pokus, zda takovouto akci zařadit mezi pravidelně pořádané, a proto nás velmi překvapila poměrně vysoká účast jak místních, tak i několika přespolních dětí s rodiči.

Rády bychom poděkovaly všem, kteří se na „strašení“ podíleli a velký dík patří i Oldovi Škardovi za zapůjčení většiny rekvizit.

..... text Olina Procházková a Lucie Kučerová
..... foto Olina Procházková

Rybáři, kteří rybaří, závodí a chovají ryby v Dolanech a okolí

2. října 2021 po roční odmlce z důvodu uzavření všech sportovišť nastoupilo 11 družstev mládežníků z celé České republiky na fotbalové hřiště v Dolanech, kde se utkali v rybářské soutěži „Rybolovná technika – RT“. Jedná se o soutěž, kde mladí rybáři od 8 do 18 let se za pomoci umělohmotné „kapky – slzy“, o váze 7g trefují do plastových terčů v různých vzdálenostech a také s těmito hází do dálky za pomoci rybářských prutů. Další disciplínou jsou hody s umělou muškou o váze necelý g za pomoci muškařského rybářského prutu, muškařské šňůry a vlasce. Hází se tzv. mokré hody na terče a také hody do dálky. Byl zde borec, který s touto muškou hodil i 67m. Byla na závodníky pěkná podívaná, především na 7 mistrů světa v RT mládeže. Celý závod se vydařil především za přispění překrásného sportovního areálu v Dolanech, nominovaných rozhodčích a samozřejmě zajištění občerstvení p. Kamilem Richtrem ze Sebuče.

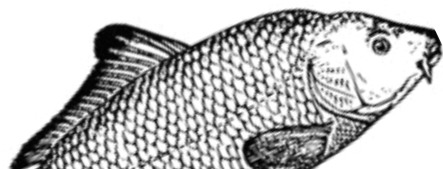
Další rybářskou akci jsme uskutečnili 30. 10. 2021 v Krabčicích v areálu TwoFingers.

Po pěti letech byl proveden výlov 1 h rybníka a to hlavně z důvodu provedení tzv. inventury rybí obsádky a raků. Akce proběhla ve spolupráci s ČRS, z.s. Jaroměř, fa. TRIO s.r.o. Krabčice a rybářských kamarádů. Rybník vydal celkem 450kg kaprů, candátů obecných, štik obecných, cejnů velkého, plotice obecné a největší úlovek byl tolstolobik bílý o váze 12,5kg. Velké zklamání bylo nad obsádkou raka říčního, kterého zde bylo v minulosti hojně. Při výlovu zde ne-

Výlov rybníka v areálu TwoFingers v Krabčicích

byl žádný. Důvodů proč je několik. Pro vydrů říční, která zde žije to je snadná pochoutka. Do rybníka se dostala i přes zabezpečení el. ohradníkem. Pak to může být račí mor, který je přenosný různými živočichy, hlavně rakem průho- vaným, velký výskyt na údolní nádrži Rozkoš u České Skalice a nebo nám neznámá příčina. Přes toto zklamání se výlov vydařil. Návštěvníci uviděli krásné exempláře candátů obecných, kaprů obecných. Na závěr mrazivého rána jsme poseděli v krásném podzimním údolí u Běluňky při opékání burtů.

text a foto Jaroslav Červený, DiS.

Vánoční adventní strom se rozzářil na svinišťanské návsi

První adventní sobotu se ve Svinišťanech na návsi u pomníku padlých z roku 1866 rozsvítil do stříbrné krásy monumentální strom, aby potěšil srdce místních obyvatel v této nelehké době. Strom daroval chalupář pan Michal Hochman, který ale již dlouhá léta patří mezi „svinišťanské.“ Pane Michale, děkujeme a přeji nejen Vám a celé rodině, ale všem spoluobčanům a panu starostovi, kteří se u rozsvícení stromu sešli (necelých sto), prožité adventní dny ve zdraví, láskyplné vánoční svátky a šťastné vykročení do příštího kalendářního roku!

*text Blanka Dvořáčková
foto Veronika Morávková*

Dolaňáci si popřáli u vánoční jedličky

V prostoru před dolanskou sokolovnou se také letos objevil jehličnatý symbol Vánoc. Pěknou jedličku zajistila obec, členové Tělovýchovné jednoty ji následně vztyčili a ozdobili. Původně připravený program zahrnující Ježíškovu poštu, tvořivou dílnu, cukrářskou soutěž nebo vepřové hody bohužel nemohl být kvůli další covidové vlně realizován. „Stromek jsme i tak slavnostně rozsvítili. Sešli jsme se poslední listopadovou sobotu, chvíli spolu postáli a popřáli si hezký advent, klidné vánoční svátky a do nového roku hlavně pevné zdraví,“ prozradil Libor Veinfurter z pořádající TJ Dolany. Členové tělovýchovy věří, že se v příštím roce budeme moci zase normálně scházet a že advent 2022 zahájíme konečně tak, jak bychom si všichni přáli.

text a foto Petr Zálíš

Mikuláš zavítal po roce do Krabčic

V nedělní podvečer 5. 12. 2021 ožila náves v Krabčicích. Po 16 hodině za zvuků řetězů a zvonů dorazila dětmi očekávaná pekelná návštěva v doprovodu Mikuláše a anděla. Za krásné básničky dostaly děti od Mikuláše a jeho pomocníků sladkou odměnu. Nakonec se děti vyfotily společně s Mikulášem, andělem a čerty u rozsvíceného stromčeka.

..... text a foto Lucie Kučerová
ilustrace Lenka Piechová

Do Svinišťan zavítal svatý Mikuláš již v pátek 3. prosince

Zřejmě žije v jednotlivých částech naší Obce Dolany hodně dětí a málo platné, svatý Mikuláš má již své roky. Proto by v předvečer svého svátku s těžkou námahou a bolestmi kloubů obešel všechny děti v pěti vesnicích v jednom podvečeru. Do Svinišťan dorazil tedy již v pátek. Pod pergolu před chaloupkou pekelní pomocníci dopravili se souhlasem Lucifera plamínek pekelného ohně a roztopili zde takový žár, aby svatému Mikuláši ani andělovi nebyla zima. Pod místní pergolou se účinkujícím podařilo vytvořit skutečný pohádkový obraz pravého pekla, které reprezentovali čerti (Pavel a Tereza Resslerovi a Tereza Kábrtová). Laskavý svatý Mikuláš v novém plášti a mitře spolu s nebesky krásným andělem laskavě promlouvali k dětem a obdarovávali je sladkostmi,

Svatý Mikuláš v novém plášti

ovocem a drobnými dárky. Dvacet tři dětí v doprovodu rodičů odcházelo s velkým zážitkem, zvláště, když laskavá slova sv. Mikuláše (Sofie Kábrtová) a krásného anděla (Klára Morávková) usušila jejich slzičky a obavy z čertova pytle.

Svatý Mikuláš byl oblečen v novém kostýmu, který mu ušila paní J. Rathouská. Její zásluhou byla pergola náležitě pohádkově vyzdobena. Paní Rathouská, přijměte poděkování dětí i dospělých!

Představitelé sv. Mikuláše, čertů a anděla si za odměnu pochutnali na dobré pizzě a nějaká korunka také v měsíci zacinkala. I vám všem patří poděkování, neboť si velmi vážím toho, že jste se rozhodli pokračovat v udržování této lidové tradice a přinášet dětem a dospělým velký radostný zážitek!

..... text Blanka Dvořáčková
foto Veronika Morávková

Mikuláš
a anděl

Večer před Svatým Mikulášem

Mikuláš se slaví v noci z 5. na 6. prosince, svátek jména Mikuláš pvsak připadá až na 6. prosince. Důvod je prostý, stojí za ním přechod na takzvaný německý mechanický čas v roce 1547. V té době se totiž denní doba určovala jinak, než jak jsme dnes zvyklí. Naši předkové se řídili sluncem. Den začínal západem slunce, ne až po půlnoci. Ráno nastalo v okamžiku, kdy slunce vyšlo. Východ slunce se počítal jako nultá hodina, v poledne bylo šest hodin a večer při západu zase

dvanáct. Proto dříve Mikuláš chodil už večer před svým svátkem, podle starého času už totiž po západu slunce byl nový den, tedy 6. prosince.

A jak to bylo letos...

Je adventní neděle. Tři hořící svíčky nám symbolizují, že do Vánoc už moc dnů nezbývá. Rodina spolu v obýváku sleduje pohádku v televizi. Káva na stole. Ten nejmladší Máťa na klíně v objetí tatky. Zní to jak předvánoční idylka. To by ale ne-

Navždycky slibuji, že už budu poslouchat

směl být večer před Svatým Mikulášem. Normálně by Máťa měl auta přes půl obýváku a těžko bychom ho přemlouvali, aby si po sobě uklízel ty hračky, se kterými si nehraje. Ale dnes je to jiné. Hračky jsou uklizené. Máťa je v klidu, taťku skoro uškrtní objetím a z očí mu kouká nejistota, co se bude dít. To vše proto, že se čeká na příchod čertů pod vedením Mikuláše s hodným andělem.

A je to tady. Venku řinčí řetězy, čerti bublají a dělají rámus a ptají se „Tak kdepak jsou ty zlobivé děti! Vcházíme na dvůr. „Dobry večer“ pozdravil Mikuláš zdvořilým hlasem a mírnil čerty, aby tolik nevyváděli. Z pláště vytáhl svitek papíru, na kterém měl napsáno jak se Máťa chová, kdy zlobil a kdy byl hodný. Máťa okamžitě dumá nad tím, jak o tom Mikuláš může vědět. Ale to už čerti slyšeli jak Máťa neposlouchá a nechce si uklízet hračky. „Tak to pojď s námi do pekla, tam potřebujeme příkládat pod kotlem“ „neboj, tam můžeš zlobit, jak chceš“. Máťa ze sebe vyhrkl „Navždycky slibuji, že už budu poslouchat ... opravdu navždycky.“ Mikuláš povídal, že do pekla teda zatím nepůjde. Máťa zazpíval písničku až si i čerti s radostí tancovali. Dostal dárečky od krásného pana Anděla. Poděkovali jsme. Rozloučili jsme se a Mikuláš říkal, že to přijdou za rok zase zkontrolovat. Předal svitek, kde je vše napsáno, aby ho měl Máťa stále na očích. Jakmile vyšli ze dvora tak Máťa utíkal do obýváku, celý šťastný, že to má za sebou, zkontrolovat co všechno dostal a že toho bylo...

Tak takhle to vypadalo asi ve většině domácností v Dolanech a Čáslavkách, kde se čekalo na příchod čertů. Letos totiž obcházely dvě tlupy, aby se na všechny ty malé neposedy dostalo a nemuseli dlouho čekat. Děkuji všem nadpozemským bytostem, že si udělali čas a dodržují léta zavedené tradice.

..... text a foto Jiří Plšek

Na návštěvě v království háčku

Dnes bychom vám rádi představili paní **Věru Karlovou ze Sebuče** a její velký koníček. Aniž bychom předem tušili, jako zástupci obce jsme paní Karlovou navštívili u příležitosti jejích osmdesátých narozenin. A nestačili jsme se divit. Během milého narozeninového posezení jsme se dostali až k její největší zálibě – háčkování. S úžasem jsme si prohlíželi její sbírku háčkových květín, zvířátek, andělů a ozdob. Naše zvědavost byla tak veliká, že nás paní Karlová nechala nahlédnout „pod pokličku“ svého koníčku. A my nevycházeli z údivu. Před námi se objevovala nádherná pestrobarevná zvířata (slepičky, medvídci, sloni, koně). Dle vyprávění paní Karlové se její práce dostala i do rukou fotbalisty, kterému háčkovala klokana (maskota fotbalového klubu Bohemians). Nádherně pojedené květiny byly ozdobou celého prostoru. A ty kopretiny, to byla krása. Na chvíli jsme zatajili dech, že se opravdu díváme na ty živé, právě utržené na louce.

Paní Karlová nám také prozradila, že když začínala s háčkováním, věnovala se ubrouskům a háčkovým drobnostem, ale do své záliby se tak ponořila, že posléze zkoušela složitější motivy a dostala se až ke zvířátkům a květinám. To už ale prý byla v důchodu.

Během milého povídání jsme si jen potvrdili, že aktivní a šikovní lidé dokáží kolem sebe rozdávat nadšení a radost a není důležitý věk, ale to, jak se člověk cítí. Životní optimismus, který na nás dýchal z každého slova paní Karlové, nám to jen potvrzoval. Proto bychom chtěli poděkovat paní Věře za radost, kterou svým koníčkem rozdává. A věříme, že nyní v předvánočním čase dělají její háčkové ozdoby a andělci radost mnoha lidem.

text Lenka Piechová (zdroj: Jiří Plšek)
foto Jiří Plšek

Draci nad vesnicí

V pátek 8. 10. 2021 se uskutečnil v Dolanech na hřišti další, v pořadí již 19. ročník soutěže Draci nad vesnicí. Pořadatelé nemohli vybrat lepší den, protože vítr vál opravdu pořádný. Na hřišti se sešli nejen děti se svými rodiči, ale i ostatní příznivci této zábavné aktivity, bez ohledu na věk. Vzduchem se proháněli draci po domácímu vyrobení, ale i ti koupení v obchodě. Soutěžící byli rozděleni do dvou kategorií – dětičky předškolního věku a školáci. Porotu letos tvořily paní učitelky z místní mateřské školky a základní školy. Obcházely jednotlivé soutěžící a hodnotily výrobu, vzhled i letové schopnosti draků i soutěžících. Dospělí se zatím mohli zahřát připraveným občerstvením, popovídat si a užít si pohled na oblohu plnou létajících draků. Na závěr proběhlo vyhodnocení. Všichni zúčastnění si z drakiády odnesli nejen radost z pohybu a vyfoukané tváře, ale i krásné odměny.

..... text Kateřina Ropická
foto Marek Plšek

A jak to letos dopadlo?

No přeci dobře! Všichni předškoláci byli první. Někdo za nejbarevnější, někdo za nejmenší, někdo za nejlepší běh s drakem... Na ty starší jsme byli trochu přísnější. Tam na řadu přišlo i závodění, ale nebojte se, každý si odnesl zaslouženou cenu. My dospěláci jsme si to také užili. Tváře od chladnějšího větru měli všichni do červena probarvené. Sešli jsme se a popovídali si. Podívali jsme se jak je pěkné, když děti baví pohyb a hra venku. Tak minimálně zase za rok půjdeme pouštět ty naše draky nad vesnici. Půjdete s námi?

za LLM kmen Tate Osmaka Jiří Plšek

Svinišťaňští hasiči popřáli svým jubilantům

Svinišťaňští hasiči v místní chaloupce u milého občerstvení s dárky popřáli dlouholetým členům sboru k významnému životnímu jubileu – **70. narozeninám** panu **Pavlu Andrejsovi** k **75. narozeninám** panu **Jaroslavu Martincovi**. I redakční rada Časáčku děkuje oběma dobrovolným hasičům za jejich dlouholetou činnost v místní jednotce SDH a přeje jim hodně pevného zdraví do dalších let!

text Blanka Dvořáčková

Výroční schůze SDH Svinišťaňany proběhla v komorním prostředí

V sobotu 4. prosince v místní chaloupce proběhla výroční schůze SDH Svinišťaňany. Přítomno bylo 15 členů sboru a 7 hostů. Za nepřítomného pana Jana Víta vedla schůzi paní Veronika Morávková. Pan Martin Kábrt podal zprávu o činnosti za pana Karbana, velitele SPO. Členové i hosté si vyslechli zprávu starosty OSH Náchod pana Ivana Krause. Přítomní hasiči byli informováni o zapůjčení transportéru JPO Dolany. Proběhlo předání vyznamenání ČU ÚSH panu Pavlu Andrejsovi za rok 2021 a panu Janu Hamplovi st. za rok 2020.

text Blanka Dvořáčková
/Zdroj: Veronika Morávková/

Dolanští fotbalisté u „zповědi“

Pravidelný příspěvek o dolanském fotbale jsme se rozhodli tentokrát pojmout trochu jinak. Trenér našeho týmu Pepa Cipra o fotbale hodně přemýšlí, na každý trénink i zápas se pečlivě připravuje a důležitá je pro něj také zpětná vazba. Rozhodl se tedy na začátku zimní přípravy položit čtyřem vybraným hráčům následující otázky...

1. Co si myslíte o našich trénincích?
2. Co soudíte o našich podzimních zápasech?
3. Jaký byl nejlepší zápas podzimu?
4. Co je potřeba zlepšit?
5. Co očekáváte od přípravy na jaro?
6. Na jaké pozici v tabulce budeme na konci sezóny?

Pepa Cipra nejprve vyzpovídal naši novou posilu Lukáše Huneše alias „Hunyho“. Lukáš se po několika letech bez fotbalu rychle dostal do zápasového rytmu, je to levák a zdobí ho rychlost i velká bojovnost, nevypustí žádný souboj. „Je to důležitá součást naší obrany tvořené samými Lukáši a do týmu dobře zapadl,“ pochvaluje si dolanský kouč.

Lukáš Huneš, obránce, 23 let

1. Kvůli směnám tréninky moc nestíhám, ale hodnotím je kladně. Nebylo by na škodu pracovat více s míčem. Největší škoda je, že když už bychom mohli něco nacvičit, tak je účast sotva třetinová a moc to tedy nejde.
2. Neproměňujeme hodně šancí, kdybychom vstřelili první gól a nedotahovali jen, zápasy by se vyvíjely jiným směrem (Teplice, Jesenice...).
3. Jako nejlepší zápas bych hodnotil ten s Jesenicí, byla to ukázka, že můžeme potrápit i týmy z předních míst tabulky.
4. V obraně jsme si sedli a každý ví, co dělat. Mohli bychom zlepšit kombinaci a přechod do útoku.
5. Od přípravy bohužel kvůli vládním nařízením nic neočekávám.
6. Umístění vidím hodně optimisticky, tipuji sedmé nebo osmé místo. Na konci sezóny jsme hráli vyrovnaný fotbal jak s Jesenicí, tak i s Babím, kde jsme mohli bodovat navzdory velké absenci. Chybělo jen trochu štěstí. Ale pokud se zatnou zuby, budeme na hřišti nechávat vše a budeme proměňovat více šancí, tak to bude mít úplně jiný nádech a vrátí se i chuť. Hlavní je nesklánět hlavu.

Stejně dotazy trenéra směřovaly i ke kapitánovi týmu Lukáši Semanišinovi, kterému spoluhráči i fanoušci neřeknou jinak než „Séma“ nebo „Semínko“. Na něm v současné době stavíme obranu. Podle kouče se Lukáš párkrát nevyvaroval chyb, když

Na slovíčko u trenéra...

jsme chtěli postupně zakládat útok. Vždy to ale nahradil bojovností a důrazem, se kterým do soubojů chodí, což by mělo být příkladem pro ostatní.

Lukáš Semanišin, obránce, 27 let

1. Mám práci, která mi bohužel nedovoluje být na každém tréninku (hradní stráž – poznámka autora článku), a tak ani moje účast není moc vysoká. Musíme být rádi, že s námi má trenér pořád trpělivost, i když se někdy připravujeme v menším počtu.
2. Co si pamatuji, tak bylo jen pár zápasů, kde jsme byli herně horší a zasloužili jsme si prohrát. Prohráváme proto, že nedáváme šance, nebo dostáváme laciné góly z našich chyb. Důležité jsou body a těch jsme na podzim posbírali hodně málo, proto jsme v tabulce tam, kde jsme. Myslím, že máme na víc.
3. Líbil se mi domácí zápas s Machovem, který jsme porazili 5:3.
4. Musíme všichni zlepšit přístup k tréninkům.
5. Na zimní přípravu se těším a doufám, že bude náročná.
6. Konečné umístění vidím reálně kolem 8. místa.

Na zvědavé dotazy kouče odpovídal i další nováček v našem týmu Matyáš Rýdl alias „Maty“. Je to mladý kluk, který má rychlostní předpoklady, dokáže hrát na obou stranách hřiště, oběma nohama, je tedy platný hlavně na krajích zálohy. Potřebuje ještě trochu posílit a vylepšit finální řešení svých akcí, ale zapracuje-li na tom, má týmu hodně co dát.

Matyáš Rýdl, záložník, 20 let

1. Tréninky byly skvělé, vyhovovalo mi to tak, jak to bylo. Od každého aspektu něco. Škoda, že občas je účast na trénincích slabší.
2. Zápas jsme odehráli slušné, jen neumíme proměňovat tutovky. Myslím si, že jsme v několika utkáních měli šanci na výhru.
3. Za mě jednoznačně zápasy s Velichovkami a Velkou Jesenicí.
4. Určitě zakončování akcí, které jsem již zmínil. Dále komunikace, místo kritiky být pozitivní.
5. Očekávám trochu víc disciplíny od všech, od sebe také.
6. Tipuju to na 8. místo, ne že bych nám nevěřil, ale jestli budeme pokračovat v tom, co jsme hráli na podzim, tak to bohužel lepší nebude.

Zpětná vazba jako důležitá součást fotbalového týmu

Posledním dotázaným byl člověk, který se stará o náš Instagram a veškerou grafiku - desátník Lukáš Kvaček alias „McKvůča“. Dle přezdívky jistě odhadnete zálibu tohoto hráče... Lukáš ale započal novou cestu a momentálně pracuje na své fyzické kondici. Jeho forma postupně gradovala a ke konci sezóny byl pevnou součástí naší obrany všech tří jmenovaných Lukášů.

Lukáš Kvaček, obránce, 25 let

1. Na trénincích oceňuji jejich velkou náročnost, nebylo to pouze o hraní, ale taky o nabírání fyzické zdatnosti. Všeobecně byly dobře vymyšlené, jen je škoda, že jsme se na ně nescházeli ve větším počtu.

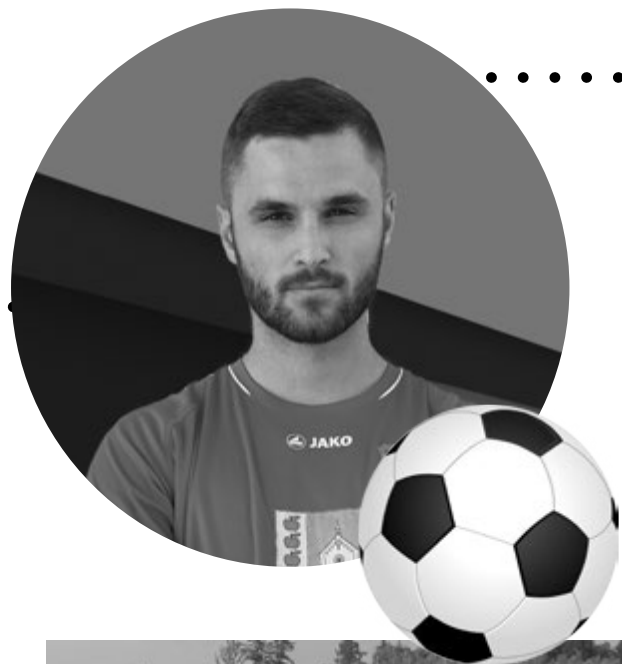
2. Na podzimní část mám dva pohledy. První, který chci vyzvednout, je bojovnost týmu v utkáních, kde jsme byli považováni za outsidersa. S týmy z předních příček jsme vždy odehráli vyrovnané a bojovné zápasy. Jeden skončil v náš prospěch, dvakrát jsme si dělili body a jen jednou prohráli. Horší to ale bylo se soupeři z dolních příček, se kterými jsme důležité body ztráceli.

3. Mezi naše nejlepší zápasy řadím domácí utkání proti Velichovkám a Machovu. V obou duelech jsme bojovali až do konce a podle toho to taky vypadalo. Nejsmolnějším utkáním je pro mě poslední zápas podzimu na Babí. Přijeli jsme tam v oslabené sestavě, přesto jsme bojovali do poslední minuty.

4. Potřebujeme zlepšit fyzickou zdatnost, doteky s míčem „z první“ a také zakončování.

5. Doufám, že proběhne v maximálním nasazení.

6. Když se nám to povede, tak věřím, že minimálně střed tabulky bude na konci soutěže náš.

Zpětná vazba v podobě interview se čtyřmi hráči najednou potvrdila náš pohled na věc. „Prakticky ve všem se nezávisle na odpovědích spoluhráčů kluci shodují a my tak ještě lépe víme, na co se zaměřit. Věřím, že když se nám podaří zlepšit morálku a celkově přístup k našemu sportu, dokážeme konkurovat nejlepším týmům soutěže, které mají zkušenější fotbalisty i lepší možnosti doplnění kádru,“ doufá dolanský trenér Pepa Cipra.

Okresní přebor Náchodsko hraje aktuálně 13 týmů. Dolanákům patří po podzimu jedenácté místo. Nejen o fotbale, ale také o dalších akcích pořádaných Tělovýchovnou jednotou Dolany, se můžete dočíst na www.tjdolany.net.

Rádi bych popřáli nejen lidem, co se „motají“ okolo fotbalu, ale vůbec všem lidem v obci. Mějte krásné Vánoce, přejeme hlavně pevné zdraví a všechno nejlepší do nového roku 2022!

text Petr Záliš, rozhovory vedl Pepa Cipra
foto archiv TJ Dolany

Čtení z kroniky Čáslavek

„Roku 1811 dne 15. března byl pověstný finanční patent, dle něhož papírové peníze na pátý díl své ceny jsou sníženy a tím mnoho lidí zde v okolí na mizinu uvedeno. Vydány tak zvané „černé bankocetle“ a brzo na to opět nové peníze „šajny“ neboli výměnky.“

„Roku 1831 vypukla nakažlivá nemoc „cholera,“ jenž po celém okolí zle řádí a mnoho obětí si vyžádala.“

„Roku 1842 postavena v Dolanech, kam Čáslavky jsou přiskoleny, společným nákladem nová škola. Tato škola vzata byla dle plánu na 2 911zl. 2kr stříbrné mince, nebo 7 278 zl. 35kr vídeňského čísla, kterýžto náhled uhrazen byl obcemi dle dani. Školu postavily: Václav Dvořák mistr zednický z Jaroměře a Josef Beran mistr tesařský z Dolan číslo domu 43.“

„Roku 1846 a 1847“ následkem všeobecné neúrody povstala opět veliká drahost, tak že korec pšenice stál 24zl., žito 28zl., ječmene 19zl., oves 7zl. 30kr, brambor 7zl.30kr.“

„Rok před válkou /pozn. r.1866/ vypukl v Čáslavkách požár který zničil téměř půl obce.....po něm následovali krátce po sobě ještě dva požáry na to až do nyní větších změn v obci nebylo, pokud se týče vzhledu obce...“

..... Blanka Dvořáčková

/Zdroj: Pamětní kniha obce Čáslavek, zápis kronikáře Václava Pácalta, str. 25- 26/, pozn.: doslovný přepis zápisu/

V 19. století zanechávala cholera při epidemiích velkou spoušť v celé Evropě.

Bankocetle byly první papírové peníze používané na území Rakouské monarchie v letech 1762–1811

Autor: banknote:unknown; file:Timur lenk – <http://www.papirpenz.hu/>, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3309713>

<https://www.dotyk.cz/magazin/cholera-ve-stredoveku-30001105.html>

Svatá Lucie noci upije aneb jak naši předkové vnímali tento svátek

13. prosinec je dnem, kdy se noc zkrátí, ale denní světlo přesto neprodlužuje.

Kdo byla tato svěťice, která je dnes u nás opomíjená v souvislosti s dodržováním lidových tradic a stojí tak trochu ve stínu svaté Barborky a svatého Mikuláše?

Lucie žila ve 3. století v Syrakusách na Sicílii. Bránila se sňatku s bohatým pohanským aristokratem, který byl okouzlen krásou jejích očí a do dívky se zamiloval. Lucie se chtěla zaslíbit Bohu, a proto sňatek odmítla. Rodiče i šlechtic však na svatbě trvali. Nešťastná Lucie si vydloubla oči a poslala je v misce zamilovanému mladíkovi.

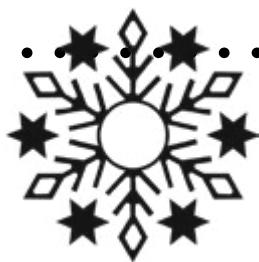
Do druhého dne se stal zázrak a Lucie hleděla na svět ještě krásnějšíma očima. Zhrzený mladík se dívce pomstil. Udal římským úřadům, že je křesťankou. Lucie byla následně zatčena, krutě mučena a mečem popravena ve svých dvaceti letech.

V minulosti na svátek sv. Lucie mladé dívky (Lucky) oblečené v bílém chodily po vsi stavení od stavení a kontrolovaly, zda má hospodyně uklizeno. Husími brky vymetaly kouty v domě, aby odtud vyhnaly zlo a nemoc. Lucky také obdarovávaly děti, které se uměly pomodlit. Ty, které modlitbu popletly nebo neznaly, vyplatily metlou.

V den svátku sv. Lucie nesměly ženy vykonávat žádné domácí práce, uklízet, prát prádlo ani příst. V magický tento den se věštilo počasí příštího roku a nezadané dívky si přivolávaly lásku. Svatá Lucie je v lidové tradici považována za patronku švadlen, sklenářů, brusičů a kočích.

text Blanka Dvořáčková

obrazový materiál: www.wikipedia.org

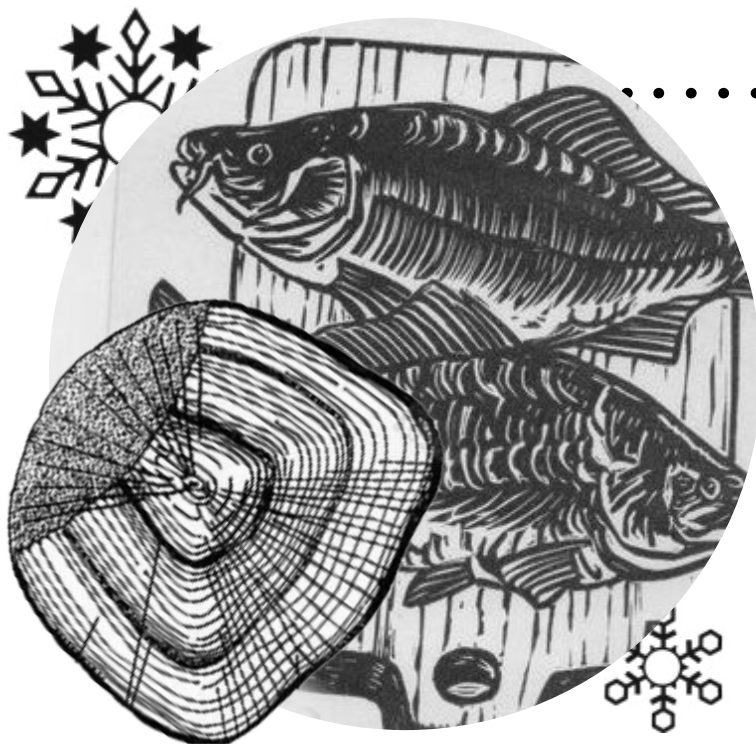
Na Štědrý den aneb než se sejdeme u vánočního stromu

Vzpomínáte si na ten pocit, když jste jako děti netrpělivě čekaly, až se setmí, až uvidíte zlaté prasátko a hlavně až zazvoní zvoneček? Pak se konečně otevřely zamčené dveře od pokoje, kde se pod krásně ozdobeným stromečkem objevily vytoužené dárky od Ježíška. Cítíte ten pocit tajemství a kouzla Vánoce? Ten krásný čas očekávání je také plný vánočních tradic a zvyků, které si rodiny společně připomínají rok co rok. Už jen čas kolem štědrovečerní večeře nabízí možnost vyzkoušet nějaký ten vánoční zvyk.

Co takhle rybí šupinka pod talířem u večeře? Rybí šupina by měla obdarovanému přinášet peníze a hojnost. Proto by se šupina z vánočního kapra měla nosit v peněžence pro dostatek peněz v příštím roce.

Mezi oblíbené vánoční zvyky zajisté patří pouštění lodiček ze skořápek vlašských ořechů a tajuplné hledání odpovědi na otázky: Cí lodička asi vyrazí nejdále od všech? Kdo se bude letos držet máminy sukně?

A až se s chutí sní to poslední sousto bramborového salátu s kapříkem, pak nastane ten správný okamžik na rozkrojení jablíčka. Bude tam hvězdička? Pokud ano, budeme tak celý rok zdraví a šťastní! Věřím, že letos se hvězdičky budou vyjímat na všech našich stolech.

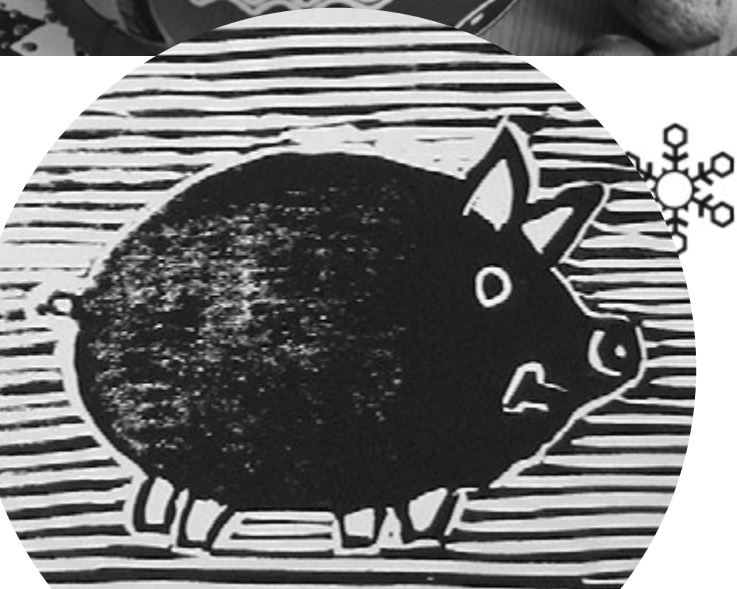

Co zlaté prasátko? Také jste doma slýchali "Nejez nebo neuvidíš zlaté prasátko"? Říká se, že kdo se na Štědrý den postí, večer uvidí zlaté prasátko. To má pak zajistit další rok bohatou úrodu.

Zajisté naleznete mnoho dalších zvyků jako lití olova či házení střevíčkem nebo byste objevili i nesčetné pověry, které se tradují ke Štědrému dni. Ale pevně věřím, že každý si svůj Štědrý den užijeme v kruhu své rodiny a blízkých. V atmosféře plné milých a vlídných slov, spolu u jednoho stolu.

text Lenka Piechová

obrazový materiál: <https://www.ireceptar.cz>

Hle, hle támhle v Betlémě aneb jedno krátké zastavení

K tradiční vánoční výzdobě neodmyslitelně patří betlémy. Ať již máme na mysli ty dřevěné, papírové či vyrobené z keramiky. V předvánočním čase zdobí nejen naše příbytky, ale dotváří adventní atmosféru na náměstích či návsích. Tak jako u nás v Čáslavkách.

Různá pojetí odkazují k nesmírné vázanosti na tradice a snaze o jejich uchování pro další generace. A kde se vlastně tato tradice vzala? Samotná historie betlémů sahá až do 13. století a je spjata s postavou Františka z Assisi (*mnichem, zakladatelem řádu františkánů a jedním z neoblíbenějších a nejvýznamnějších světců*), který roku 1223 uspořádal první vánoční bohoslužbu, jež se konala v jeskyni na kopci v italské vesničce Greccio. Součástí mše byly jesličky, ke kterým byla přivedena živá zvířata – vůl a osel. Jednalo se tedy o první živý betlém. Symbolika rodiny – Panny Marie, Svatého Josefa a malého Ježíška obklopené živými zvířaty je základním kamenem betlému. V každé zemi si šikovné ruce řemeslníků dotvářely krajinu kolem jesliček dle daných poměrů. Jesličky byly v lidové tvorbě často zasazovány do místní krajiny.

Obr. 1 - G.di Bondone: Sv. František připravuje jesličky v Grecciu

Nevidíte okolo nich palestinskou poušť, ale typicky české kopečky a domky s červenou střechou. Není to proto, že by snad lidoví umělci měli mylnou představu o panoramatu skutečného Betléma, jen chtěli vyjádřit, že Kristus přišel na svět pro lidi všech krajů a národů, tedy i pro české měšťany a vesničany. 1)

V českých dějinách se symbolika betlému objevuje v polovině 16. století (1562), kdy byly první jesle postaveny řádem jezuitů v Praze. Pro naši zemi je také typická silná řezbářská tradice, ať již mluvíme o oblasti Krkonoš nebo Orlických hor.

Pyšníme se největším mechanickým lidovým betlémem na světě, který vytvořil jindřichohradecký punčochář Tomáš Krýza a také největším betlémem řezbáře Jiří Halouzka z Jiřikova na Rýmařovsku, jehož postavy jsou vyřezány v životní velikosti. 2)

Obr. 2 - Krýzův mechanický betlém

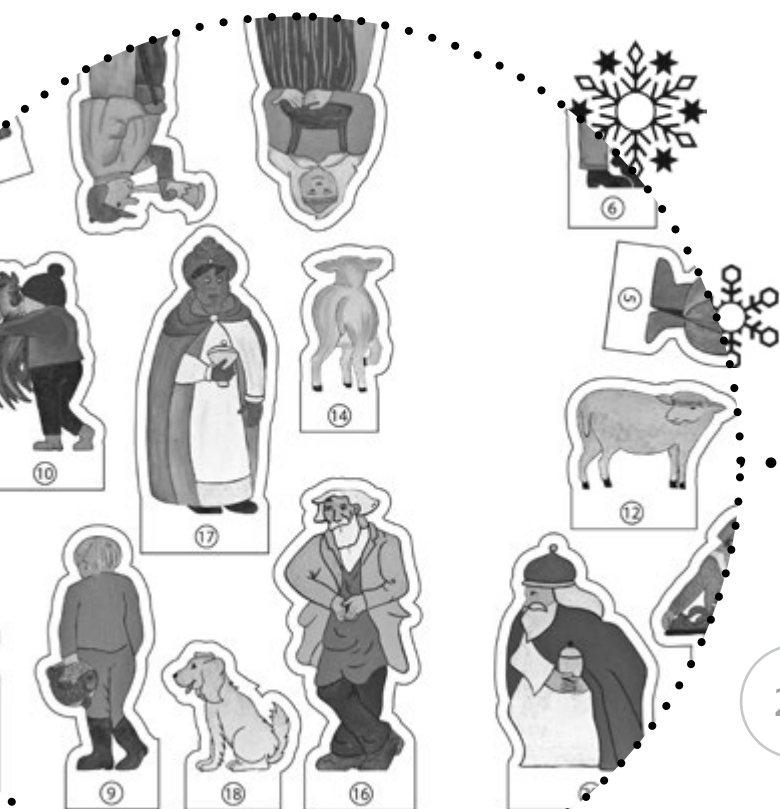

Obr. 3 - Proboštův betlém

Mezi další vzácné exponáty patří celodřevěný mechanický Třebechovický betlém (Proboštův betlém), jehož autory byli Josef Probošta, Josef Kapucián a Josef Friml.

A abychom naše letmé zastavení u historie betlému zakončili, připravili jsme si pro vás malé vánoční překvapení v podobě papírového betlému, který vám bude velmi dobře znám. Jedná se totiž o betlém, který zdobí náves v Čáslavkách. Stačí si jen připravené postavičky vystříhnout a nalepit na přiložené pozadí. A pak už je jen na vás, kde bude mít papírový betlém své místo. Krásné Vánoce!

text Lenka Piechová
grafická úprava betlému Jiří Plšek ml.

Obr. 4 - Halouzkův betlém

zdroje: 1), 2) <https://www.denik.cz/dum-a-byt/ctyri-zajimavosti-z-historie-betlemu-20171224.html>

<https://hradec.rozhlas.cz/dejiny-betlemu-v-cechach-zacinaji-rokem-1562-bez-jeslicek-a-cukrovi-ani-nebyly-6489375>

Jak tři Lucie nehubovaly, nekáraly, ale přinesly radost

Rok se sešel s rokem a opět nastal svátek svaté Lucie. Toho podvečera mrzlo a ledový vítr přímo zuřivě hučel v korunách lesních stromů táhnoucích se od Chvalkovic k Sebuči a dále ke Krabčicím. Obloha potemněla a od Hoříček se táhl tmavý mrak, který nevěstil nic dobrého. Byl svátek svaté Lucie a slunce zapadalo dříve než předcházející den. Kdo mohl, pobýval doma u kamen. Děti z oken vyhlížely bíle oděnou svatou Lucii. Kdo ví, zda měly právě z jejího dřevěného nože větší strach nežli z rohatého čerta. Vždyť čerta mohl usměrnit svatý Mikuláš nebo nebesky líbezný anděl, ale na tu ohyzdnou Lucku neplatilo žádné okřiknutí nebo pohrození vařečkou, ba ani vytahání za rohy nebo za ocas. A co teprve, když do světnice vběhly hned Lucky tři! To bylo strachu, to bylo hrůzy, to bylo pláče!

Návštěvy Lucek se obávala i maminka malé Alenky a osmiletého Toníka. Nebála se jejich tváří nabílených moukou nebo barvičkami, nebála se bílých pokrývek na hlavách a dlouhých šatů ze lněných prostěradel, bála se prostě z důvodů, které děti ani tatínek nemohli pochopit. Tatínek přes zimu tkal na tkalcovském stavu plátno, aby hotové dílo maminka jednou za tři týdny donesla k faktorovi do Jaroměře. Právě o svatém Mikuláši se na cestě s hotovým plátnem nachladila, kašlala a polehávala. I tu kravičku ve chlívě obstaral Toník. A králíky. A slepice. To všechno Toník zvládl ještě předtím, než vyrazil zasněženým lesem do Chvalkovic do školy. Vždyť tenkrát, děti, nejezdil žádný školní autobus ani je rodiče nevozili auty jako dnes! Hezky pěšky, palčáky na ruce, pleteného kulicha na hlavu, šálu přes pusku a hajdy do školy! A po vyučování dlouhé čtyři kilometry lesem zase zpátky domů, kde je na kamnech čekal hrnek s teplou polévkou.

Tak se ten rok zase sešel s rokem a buch, buch, buch! Na okno, dupot v předsíni, buch, buch, a ještě jednou buch metlami na dveře světnice! Dveře se rozlétly, do světnice vběhly tři divoké Lucky, točily peroutkou a začaly šmejdit v rozích místnosti. Kontrolovaly prach u kamen, nad polici, v rohu nad lavičí u stolu. Točily se jako divé a malá Alenka se dala do pláče. Tatínek vstal od tkalcovského stavu a nešťastně pohlédl do rohu světnice, kde ležela maminka. A v tom se stalo něco nevídaného! „Lucky, dost!“ zakřičela silným hlasem největší z nich. Divočké Lucky se zarazily. Jejich společnice přistoupila k posteli a vidí hořící oči maminky. „Máš doma tvaroh?“ ptá se Lucka Toníka. Ten přikývl. „Přines!“ rozkázala Lucka. Toník běžel do komory a přinesl hroudu tvarohu. „Plátno!“ ukázala na tatínka. Vzala pruh udělaného díla a roztrhla ho na tři kusy. Každý naplnila tvarohem. Jedno tvarohové pláténko přiložila mamince na rozpalené čelo, druhé dvě na chodidla, potom navlékla mamince na nohy pletené punčochy a přikryla ji až po bradu. „Lipový květ, honem“ houkla na tatínka. Ten jako ve snách vyndal z kredence sáček sušeného lipového květu. Druhá Lucka postavila na

Svatá **Lucie**
noci upije...

Lucky se usmály i na děti s tatínkem

kamna modrý plechový hrnek s vodou a přiložila do kamen. Za chvíli na plotně bublal lípový květ, jehož vůně se linula všude kolem. Lucka postavila na plotnu ještě jeden větší hrnek naplněný vodou. Rychle oloupala několik brambor, nakrájela je na kostičky, přidala mrkev, kousky celeru a hrst sušených hub. V malém kastrůlku usmažila jíšku. Odkrojila kousek másla a polévku zjemnila. Tatínek ani děti si nevšimli, že se třetí Lucka vytratila. Až když otevřela znovu dveře a do vyhřáté světničky s sebou přinesla mrazivý vzduch. Ale co to drží Lucka v košíku? Z veselé červenobílé kostkované utěrky vybalila bochníček kulatého chleba! „Tak honem, drobotino, ke stolu!“ vyzvala Alenku i Toníka největší Lucka. „No ty, tatínku, také!“ ukázala prstem na tatínka. To již druhá Lucka kladla na stůl tři talíře a nalévala do nich voňavou bramboračku. Takovou, jakou měly děti rády. A k polévce každému zakrojila velký krajíc chleba! Zatímco si ti tři pochutnávali na večeři, skláněly se Lucky nad maminkou. Sundaly z čela i chodidel plátýnka s vysušeným tvarohem, posadily maminku v posteli, dali jí do rukou veselý puntíkatý hrnek lipového čaje a krajíc chleba namazaný sádlem. „Jez, ať máš sílu“ řekla Lucka. Maminka vypila lipový čaj, snědla půl krajíčku chleba a vděčně se na Lucky podívala. Ty se na ni usmály, pohladily ji po tváři a řekly: „Zítra bude dobře, teď spi.“

Lucky se usmály i na děti s tatínkem, který měl nějak zvláště vlhké oči. Jedna Lucka chytla do ruky košík od chleba, druhé dvě do košíku hodily peroutky a dřevěné nože a vydaly se ke dveřím. Dříve než dveře otevřely, otočily se do světnice, kývly hlavou, dveře se zavřely a byly pryč.

Byl adventní čas, svátek sv. Lucie. A v tom domku, který právě všechny tři ženy opouštěly, v to domku nehubovaly ani nekáraly. Do toho domku u cesty, z jehož okna bylo vidět přes pole na les, přinesly radost a teplo lidského srdce. Byl advent, čas pochopení, čas lásky, čas čekání...

*Blanka Dvořáková
ilustrace Lenka Piechová*

...ale dne nepřidá...

